

Prijenos javne ovlasti

Učinci primijene norme na sustave upravljanja u ovlaštenim tijelima

DALIBOR JAKIR

Državni zavod za mjeriteljstvo, Zagreb

PRIJENOS JAVNE OVLAŠTI UČINCI PRIMIJENE NORME NA SUSTAVE UPRAVLJANJA U OVLAŠTENIM TIJELIMA

Dalibor Jakir, dipl. ing.
dr. sc. **Solveg Kovač**, dipl. ing.
mr. sc. **Božidar Ljubić**, dipl. ing.

Državni zavod za mjeriteljstvo, Capraška 6, Zagreb

Poreč, 19. do 20. svibnja 2016.

Sadržaj

- 1. UVOD**
 - 1.1 Povjeravanje i/ili prijenos javnih ovlasti**
 - 1.2 Norma HRN EN ISO/IEC 17020:2012**
- 2. OVLAŠĆIVANJE – PRIJENOS JAVNE OVLASTI**
 - 2.1 Opis procesa ovlašćivanja**
 - 2.2 Popis dodataka u odnosu na OTO i OPO**
- 3. ANALIZA UČINAKA PRIMJENE NORME NA USPOSTAVU SUSTAVA KVALITETE**
 - 3.1 Anketni obrazac**
 - 3.2 Rezultati**
- 4. ZAKLJUČAK**

1. UVOD (1)

Javna ovlast

- *ovlast određenih subjekata koja uključuje izravno i neizravno sudjelovanje u izvršenju vlasti dodijeljenih javnim pravom i dužnosti zaštite interesa države i druge javne vlasti, a izuzeta je od pravila o slobodi pružanja usluga i pravu poslovnoga nastana u EU-u, omogućujući državama članicama diskriminaciju državljana drugih država članica kod djelatnosti koje, makar i povremeno, uključuju izvršavanje te ovlasti (definicija – prema Struni - terminološka baza hrvatskoga **strukovnog nazivlja**)*
- članak 2. Zakona o sustavu državne uprave („Narodne novine“ 150/11):
određeni poslovi državne uprave mogu se povjeriti tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili drugim pravnim osobama koje na temelju zakona imaju javne ovlasti (pravne osobe koje imaju javne ovlasti)

1. UVOD (2)

- članak 31. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave („Narodne novine“ broj 150/11, 12/13)

Državni zavod za mjeriteljstvo (DZM) obavlja upravne i stručne poslove koji se, između ostaloga, odnose i na:

- 1. davanje ovlasti za provedbu ovjeravanja zakonitih mjerila te pripremu mjerila za ovjeravanje;**
- 2. nadzor zakonitosti rada ovlaštenih pravnih osoba, ovlaštenih servisa i korisnika zakonitih mjerila;**
- 3. praćenje i nadzor stanja u području zakonskog mjeriteljstva te poduzimanje mjere za kvalitetno obavljanje djelatnosti;**
- 4. nadzor rada i stručno osposobljavanje mjeritelja i mjeriteljskih inspektora;**

1.1 Povjeravanje i/ili prijenos javnih ovlasti (1)

- **Zakon o mjeriteljstvu („Narodne novine“ broj 74/14)** - završio je proces usklađivanja i započela je uspostava mjernog jedinstva u Republici Hrvatskoj, povjerenja u rezultate mjerenja provedenih radi zaštite potrošača, života i zdravlja ljudi i životinja, zaštite okoliša, opće sigurnosti i zaštite prirodnih resursa te poticanje slobodne trgovine i uklanjanje mogućih prepreka u trgovini.
- članak 7. Zakona: **ovlaštena tijela - pravne osobe** koje obavljaju poslove ovjeravanja zakonitih mjerila i/ili obavljaju poslove pripreme zakonitih mjerila za ovjeravanje kao javnu ovlast.
- **Uredba o posebnim uvjetima koje moraju ispunjavati ovlaštena tijela za obavljanje poslova ovjeravanja zakonitih mjerila i/ili poslova pripreme zakonitih mjerila za ovjeravanje („Narodne novine“ broj 90/14)** - propisuju se, između ostaloga, posebni uvjeti ovlašćivanja tijela.

1.1 Povjeravanje i/ili prijenos javnih ovlasti (2)

HRN EN ISO/IEC 17020:2012 Ocjenjivanje sukladnosti – zahtjevi za rad različitih tijela koja provode inspekciju (vrste A, B ili C)

- članak 6. Uredbe:

„Stručna i tehnička osposobljenost pravne osobe za obavljanje poslova utvrđivanja sukladnosti mjerila odobrenom tipu i/ili udovoljavanje mjerila propisanim tehničkim i mjeriteljskim zahtjevima te postavljanje ovjernih oznaka, u ovisnosti o području za koje se traži ovlaštenje, kao i nepristranost pravne osobe, odgovorne osobe i osoblja dokazuje se potvrdom o akreditaciji koju je donijelo nadležno tijelo za akreditaciju u skladu s normom HRN EN ISO/IEC 17020:2012”

Nadležno tijelo za akreditaciju u Republici Hrvatskoj je Hrvatska akreditacijska agencija.

S početkom svibnja 2016. godine u području inspekcije = **područje ovjeravanja zakonitih mjerila** HAA je akreditirala 33 pravne osobe (za područje zakonskog mjeriteljstva).

1.2 Popis akreditiranih pravnih osoba

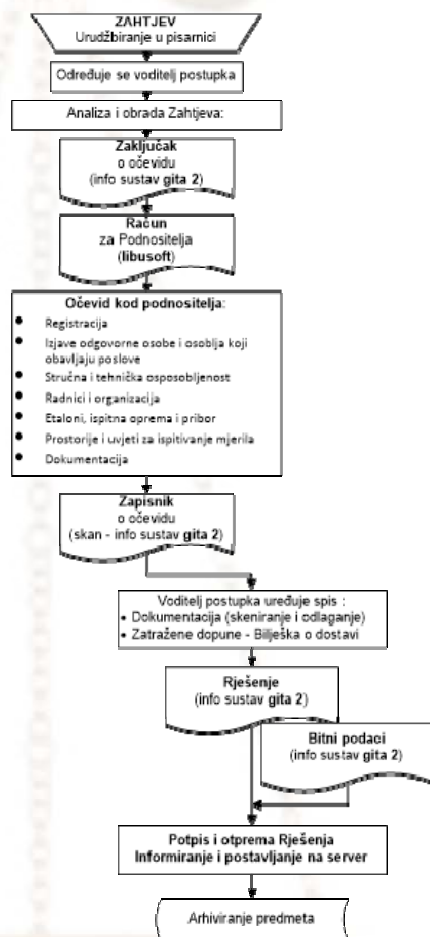
	OTO (Ovlašteno tijelo za ovjeravanje)	ID	Dodatak ili dodaci	Rok do kada je rješenje važeće		OTO (Ovlašteno tijelo za ovjeravanje)	ID	Dodatak ili dodaci	Rok do kada je rješenje važeće
1	Vage d.o.o.	12	10	24.10.2017.	19	Helm d.o.o.	31	14	13.07.2018.
2	Piraex d.o.o.	13	1, 2, 6, 7	31.03.2018.	20	Libra Tehničar d.o.o.	32	10	17.07.2018.
3	Grabar d.o.o.	14	4	28.10.2017.	21	Vage Lukavečki d.o.o.	33	10	28.07.2018.
4	STS Plin d.o.o.	15	6	18.12.2017.	22	Propan oprema d.o.o.	34	6	29.07.2018.
5	Scheidt&Bachmann TUBS d.o.o.	16	1, 2, 6	20.01.2018.	23	Belmet 97 d.o.o.	35	16	30.11.2018.
6	EOL Grupa d.o.o.	17	1, 2, 6	16.12.2017.	24	Dalekovod EMU d.o.o.	36	14	01.10.2018.
7	Etalon-plin d.o.o.	18	9	22.01.2018.	25	Končar - Mjerni transformatori d.d.	37	15	01.12.2018.
8	TOT - Promet d.o.o.	19	4, 8	23.12.2017.	26	Termoplin d.o.o.	38	8	02.05.2019.
9	Ardenter d.o.o.	20	13	22.12.2017.	27	Iskraemeco d.o.o.	39	14	28.04.2019.
10	IKOM d.o.o.	21	4, 8	29.01.2018.	28	Specijalna oprema – Lučko d.o.o.	40	8,9	05.05.2019.
11	JANAF - Jadranski naftovod d.d.	22	6	27.01.2018.		<i>Metron Instruments d.o.o.</i>	42	13	<i>u postupku</i>
12	STSI Integrirani tehnički servisi d.o.o.	23	1, 6, 13	17.03.2018.	29	ZIK d.o.o. Zagreb (elektro)	55	16	17.03.2018.
13	Gradska plinara d.o.o.	24	8, 9	28.04.2019.	30	CVH Centar za vozila Hrvatske d.d.	76	13, 20, 21	21.09.2018.
14	Zagrebpetrol d.o.o.	25	3	02.03.2018.	31	ZIK d.o.o. Sisak (nafta)	91	3, 6	14.11.2017.
15	Elektrosklop d.o.o.	26	15	01.06.2018.					
16	GIA Hrvatska d.o.o.	27	1, 2, 6, 13	28.04.2018.					
	<i>Laboratorij za toplinska mjerenja</i>	28	5	<i>u postupku</i>		OPO			
17	Server Mark d.o.o.	29	10	10.07.2018.	32	CEI IETA d.o.o.	54	16, 18, 19	21.01.2017.
18	STI d.o.o.	30	6	23.06.2018.	33	Končar – Institut za elektrotehniku d.d.	56	16	17.09.2016.

2. OVLAŠĆIVANJE – PRIJENOS JAVNE OVLASTI (1)

Zavod **ovlašćuje** (odobrava / autorizira) prethodno **akreditirano** trgovačko društvo rješenjem odnosno odobrava pravnoj osobi obavljanje poslova **redovite i izvanredne ovjere zakonitih mjerila** ako ispunjavaju opće i posebne uvjete iz:

- Pravilnika o tehničkim i mjeriteljskim zahtjevima koji se odnose na mjerila („Narodne novine“ 21/16) za vodomjere; plinomjere i uređaje za pretvorbu obujma; brojila djelatne električne energije; mjerila toplinske energije; mjerne sustave za neprekidno i dinamičko mjerenje količina kapljevina različitih od vode; automatske vage; taksimetre; tvarne mjere; dimenzijska mjerila i analizatore ispušnih plinova.
- Pravilnika o mjeriteljskim i temeljnim zahtjevima za neautomatske vage („Narodne novine“ broj 21/16)
- Odgovarajućih pravilnika za ona zakonita mjerila kojima su tehničke i mjeriteljske značajke propisane drugim važećim pravilnicima (neusklađeno područje).

2.1 Opis procesa ovlašćivanja (1)

Zapisnik o očevidu sadrži:

- uvod (datum, mjesto i predmet zapisnika)
- popis prisutnih članova povjerenstva i pravne osobe
- utvrđeno stanje razvrstano u 7 cjelina/točaka:
 - I. registracija
 - II. izjave odgovorne osobe i osoblja koje obavlja poslove
 - III. stručna i tehnička osposobljenost
 - IV. radnici i organizacija - shema
 - V. prostori za rad i uvjeti za ispitivanje mjerila
 - VI. etaloni, ispitna oprema i pribor
 - VII. dokumentacija
- zaključak
- predložene mjere i radnje
- popis privitaka
- potpise prisutnih

2.2 Popis dodataka u odnosu na OTO i OPO

R. br.	Dodatak	Naziv područja	OTO (OPO)	R. br.	Dodatak	Naziv područja	OTO (OPO)				
1	2	3	4	1	2	3	4				
1	Dodatak 1	MJERILA DULJINE I KUTA	5 x OTO	13	Dodatak 13	MANOMETARI, VAKUUMOMETARI, MANOVAKUUMOMETARI, MJERNI PRETVORNICI TLAKA, UREĐAJI ZA MJERENJE KRVNOGA TLAKA, TLAKOMJERI ZA GUME (MJERILA TLAKA)	4 x OTO				
2	Dodatak 2	MJERILA RAZINE TEKUĆINA U NEPOKRETNIM SPREMNICIMA (AMR)	4 x OTO								
3	Dodatak 3	MJERILA ZA OVJERAVANJE ZA CILINDRIČNE OKOMITE I VODORAVNE SPREMNIKE	2 x OTO								
4	Dodatak 4	MJERILA ZA OVJERAVANJE VODOMJERA I/ILI MJERILA PROTOKA VODE	3 x OTO								
5	Dodatak 5	MJERILA TOPLINSKE ENERGIJE	(1 x OTO)								
6	Dodatak 6	MJERILA I MJERNI SUSTAVI ZA MJERENJE KOLIČINA TEKUĆINA RAZLIČITIH OD VODE	10 x OTO								
7	Dodatak 7	UREĐAJI ZA POKAZIVANJE OBUJMA	1 x OTO								
8	Dodatak 8	PROTOČNA MJERILA OBUJMA PLINA (PLINOMJERI)	5 x OTO								
9	Dodatak 9	MJERILA KOJIMA SE ISPRAVLJA OBUJAM PROTEKLOGA PLINA (KOREKTORI)	3 x OTO								
10	Dodatak 10	MJERILA MASE	4 x OTO								
11	Dodatak 11	MJERILA VLAŽNOSTI ZRNA ŽITARICA I SJEMENKI ULJARICA (VLAGOMJERI)	nema								
12	Dodatak 12	MJERILA ZA OVJERAVANJE TERMOMETARA	nema								
14	Dodatak 14	BROJILA ELEKTRIČNE ENERGIJE	3 x OTO	16	Dodatak 16	MJERILA KOJA SE UPOTREBLJAVAJU ZA ISPITIVANJE ELEKTRIČNIH INSTALACIJA	2 x OTO 2 x OPO				
15	Dodatak 15	MJERNI TRANSFORMATORI	2 x OTO								
17	Dodatak 17	UREĐAJI ZA MJERENJE UDJELA ETILNOG ALKOHOLA U IZDAHU ISPITANIKA	nema								
18	Dodatak 18	MJERILA ZA OVJERAVANJE TAKSIMETARA	1 x OTO 1 x OPO								
19	Dodatak 19	MJERILA BRZINE U CESTOVNOME PROMETU	1 x OTO 1 x OPO								
20	Dodatak 20	UREĐAJA S VALJCIMA ZA MJERENJE KOČNE SILE PO OBODU KOTAČA KOD VOZILA NA MOTORNI POGON I PRIKLJUČNIH VOZILA	1 x OTO								
21	Dodatak 21	ANALIZATORA PLINOVA	1 x OTO								
Sveukupno kraj ožujka 2016. godine								54 OTO 4 OPO 58 zajedno			

3. ANALIZA UČINAKA PRIMJENE NORME NA USPOSTAVU SUSTAVA KVALITETE (1)

3.1 Anketni obrazac Provedena je anketa i učinjena analiza zadovoljstva ovlaštenih tijela.

1	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovna djelatnost tvrtke: • Područje akreditacije po normi 17020 odnosno Ovlaštenja DZM (Dodatak iz Uredbe): • Datum akreditacije / Datum Ovlaštenja:
2	Da li je to nova djelatnost u ovlaštenom tijelu:
3	<ul style="list-style-type: none"> • akreditaciju po normi HRN EN ISO/IEC 17025 • certifikaciju po normi HRN EN ISO 9001
4	Status ovlaštenog tijela, da li je istovremeno i ovlašteno tijelo za pripremu zakonitih mjerila za ovjeravanje (ranije ovlašteni servis)
5	Da li to osnovna djelatnost i radi li većina zaposlenih u djelatnosti za koju je ishođeno ovlaštenje ili je navedena djelatnost samo dio ukupnog poslovanja ovlaštenog tijela. Ukoliko DA, na koji način su djelatnosti odvojene i tko u strukturi ovlaštenog tijela radi poslove za koje su dobili ovlaštenje.
6	Koliko vremena se troši na održavanje sustava upravljanja u odnosu na osnovni posao (da li zaposlenici imaju vremena obavljati poslove vezane uz sustav upravljanja)
7	Na koji način je akreditacija po normama koje posjedujete (norme 17020 i/ili 17025) i ovlaštenje utjecalo na broj zaposlenih u ovlaštenom tijelu (da li je bilo potrebe za novim zapošljavanjima ili postojeći broj zaposlenih prije ishođenja bio dostatan, odnosno da li je broj smanjen)
8	Da li je akreditacija po normi 17020 i ovlaštenje imalo utjecaj na količinu posla – gruba procjena poslova prije i nakon ovlaštenja
9	Da li je dobivanje akreditacije po normi 17020 i ovlaštenja utjecalo na produktivnost i na financijski učinak (omjer uloženog za dobivanje akreditacije i ovlaštenja u odnosu na prihode i očekivanu zaradu)
10	Da li su nefinancijski učinci uvođenja norme i ishođenja ovlaštenja (npr. položaj na tržištu, mogućnost pribavljanja kvalitetnih informacija, i slično) vidljivi odnosno zapaženi (opisno)
11	Ocjena suradnje s HAA i DZM-om
12	Prijedlog na koji način se može poboljšati suradnja s DZM-om

3. ANALIZA UČINAKA PRIMJENE NORME NA USPOSTAVU SUSTAVA KVALITETE (2)

3.2 Rezultati

- od 30 anketiranih dobili smo 20 povratnih odgovora što čini 66,66%, pri čemu odgovore nisu dostavila tijela koja imaju prethodna iskustva s akreditacijom i sama provode ankete zadovoljstva (10 OTO-a),
- u svim aktivnim OTO tijelima zaposleno je na poslovima mjeritelja/inspektora 104 osobe što čini prosječno 3,46 osobe u pojedinom OTO-u,
- 28 OTO-a ukupno je prekrilo 48 dodataka što čini 1,71 dodataka po tijelu, i pri tome
- 2 OTO imaju po 4 dodatka (nafta)
- 2 OTO imaju po 3 dodatka (nafta)
- 2 OTO imaju po 3 dodatka (promet i sigurnost)
- 2 OTO imaju po 2 dodatka (komunalna mjerila)
- od 28 OTO-a 6 ih je na području nafte a 4 na području mase

3. ANALIZA UČINAKA PRIMJENE NORME NA USPOSTAVU SUSTAVA KVALITETE (3)

3.2 Rezultati

- samo za 5 OTO ovo nije nova djelatnost jer su je provodili kao OPO (temeljem akreditacije po normi HRN EN ISO/IEC 17025:2007),
- osim 5 OTO-a doticaj s ovjeravanjem su imali svi ostali (25) OTO-i, jer su bili i ostali istovremeno i OS (ovlašteni servisi) ili OTPM (ovlaštena tijela za pripremu mjerila) pa su prisustvovali ovjeravanjima,
- iskustvo s uređenim sustavima i popularno kazano „kvalitetom“ imalo je 17 trgovačkih društava certificiranih po normi ISO 9001,
- barem 7 OTO-a će zadržati svoju akreditaciju po normi HRN EN ISO/IEC 17025:2007,
- među 30 OTO-a je 6 proizvođača, samo dva su odobrena od *notified body*-a za prvu ovjeru svojih proizvoda, odobrenje od *notified body*-a ima još jedna tvrtka za pružanje usluga

3. ANALIZA UČINAKA PRIMJENE NORME NA USPOSTAVU SUSTAVA KVALITETE (4)

3.2.1 Neovisnost

3.2.2 Održavanje sustava upravljanja

3.2.3 Utjecaj na broj zaposlenih

3.2.4 Utjecaj na opseg poslova

3.2.5 Utjecaj na produktivnost i financijski učinak

3.2.6 Nefinancijski učinci

3.2.7 Suradnja s HAA i DZM-om

3.2.8 Prijedlozi poboljšanja suradnje s DZM-om

4. ZAKLJUČAK

Republika Hrvatska je u području zakonskog mjeriteljstva započela prijenos javne ovlasti ovlašćivanjem tijela za ovjeravanje zakonskih mjerila koristeći znanja i iskustva uspostavljenih institucija iz područja infrastrukture kvalitete iz razloga što je to bilo jedino jamstvo da će javna ovlast biti prenesena na kompetentne pravne osobe.

Pri tome se tražilo da trgovačka društva imaju uspostavljen vlastiti sustav kvalitete koristeći dragovoljnu normu HRN EN ISO/IEC 17020:2012 Ocjenjivanje sukladnosti – zahtjevi za rad različitih tijela koja provode inspekciju (vrste A, B ili C).

Zakonom o mjeriteljstvu se uveo jasan i transparentan sustav prijenosa javnih ovlasti ovjeravanja zakonitih mjerila, čime se ujedno napustio do tada postojeći sustav koji nije omogućavao ovlašćivanje pravnih osoba unatoč ispunjavanju propisanih uvjeta te s time u vezi ni obavljanje ovjeravanja zakonitih mjerila i pripreme mjerila za ovjeravanje na najbolji i najefikasniji mogući način.

Zahvaljujemo na pozornosti!

dalibor.jakir@dzm.hr
solveg.kovac@dzm.hr
bozidar.ljubic@dzm.hr